

Zápis o obhajobě doktorské disertační práce

Datum: 25. 9. 2015

Jméno: **MUDr. Mgr. Jolana Těšinová**

Téma: Trestněprávní aspekty vztahu lékaře a pacienta

Přítomni: doc. JUDr. Mgr. Jiří Herczeg, Ph.D. (předseda komise), JUDr. Vladimír Stibořík (člen komise), doc. JUDr. Josef Salač, Ph.D. (oponent), JUDr. Jan Sváček (oponent), prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc. (školitel)

Omluveni: prof. MUDr. Tomáš Zima, DrSc., MBA (konzultant a člen komise), doc. JUDr. Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D. (člen komise).

Předseda komise (doc. Herczeg) přivítal všechny přítomné, představil členy komise a seznámil je s uchazečkou. Potvrdil přijetí doktorské disertační práce k publikaci v edičním středisku a konstatoval usnášeníschopnost komise. Poté vyzval uchazečku, aby představila svou disertační práci.

Doktorandka přednesla úvodní slovo a představila svou práci, ve které se zaměřila zejména na trestněprávní aspekty v souvislosti s přímým výkonem lékařské péče. Ve své práci podrobně rozebrala právní souvislosti lékařského postupu *lege artis* a pokusila se o komplexní zpracování dané problematiky. V jeho rámci zpracovala historická východiska vztahu lékař-pacient, věnovala se analýze medicínské praxe včetně rozboru reálných případů, to vše v kontextu zahraničních právních úprav. Podle doktorandky ovlivnila zkoumanou oblast zejména nedávná zdravotnická reforma, a také částečná rekonstrukce trestního práva a kompletní rekonstrukce práva občanského. Práce se zevrubně zabývá problematikou respektování přání pacienta. Přelomem v této otázce bylo přijetí Úmluvy o biomedicíně. Došlo k hodnotovému obratu, kdy princip přednosti ochrany života a zdraví byl nahrazen principem respektování vůle a přání pacienta, s čímž souvisí analýza hodnot. Práce dále rozpracovává institut informovaného souhlasu. Zabývá se také úzkými oblastmi, jakými jsou např. poskytování péče bez souhlasu, nakládání s údaji o pacientovi nebo určité specifické úkony (zásahy na reprodukčních orgánech, problematika transplantací, genetické studie apod.). Nový přístup k právnímu hodnocení spočívá v požadavku, aby se medicínský postup uskutečňoval na základě svobodného a informovaného souhlasu, přičemž postup *lege artis* sám o sobě neznamená, že jednání je v souladu s právem. Obě podmínky musí být totiž splněny kumulativně. Doktorandka se dále zabývala i zkoumanou problematikou v kontextu okolností vylučujících protiprávnost, konkrétně krajní nouze a přípustného rizika. Došla k závěru, že trestní právo poskytuje dostatečnou ochranu hodnotám, jakými jsou život a zdraví, dále hodnotám soukromí a svobody pohybu, avšak adekvátní ochrana není poskytnuta proti svévolnému jednání lékaře, které je sice *lege artis*, ale bez náležitého poučení a souhlasu pacienta, nebo dokonce proti přání pacienta. Kritizovala také stále přetrvávající přístup, který upřednostňuje ochranu zdraví pacienta před jeho vůlí. Poukázala však na recentní judikaturu Ústavního soudu, která směřuje jednoznačně k preferenci svobodné vůle pacienta (srov. problematiku tzv. práva na špatné rozhodnutí). *De lege ferenda* navrhla vytvoření nového trestného činu postihujícího svévolné jednání lékaře.

Předseda komise (doc. Herczeg) vyzval oponenty, aby se vyjádřili.

První oponent (doc. Salač) doporučil práci k obhajobě. Ocenil výběr tématu práce, která se týká problematiky velmi aktuální a vykazující značnou dynamiku. Zhodnotil práci jako velmi kvalitní a rozsáhlou. Kladně zhodnotil skutečnost, že práce dostatečně vystihuje i problémy spojené s rekonstrukcí nového soukromého práva. Doktorandka podle jeho názoru prokázala znalost judikatury a literatury, včetně literatury cizojazyčné. Oponent poté uzavřel,

že považuje práci za přínosnou a v případě úspěšné obhajoby doporučuje udělit akademický titul Ph.D.

Druhý oponent (JUDr. Sváček) předložil kladný posudek. Ocenil propojení oblasti medicíny a práva. Práci označil za velmi prospěšnou. Poukázal na problémy v nalézací praxi, tj. praxi soudů, ke kterým došlo po rekodifikaci trestního práva hmotného (po přijetí nového trestního zákoníku z roku 2009). Položil uchazečce otázku: Jak se může projevit v práci lékařů posun v přísnosti trestní represe? Práci poté označil za velmi zdařilou a v případě úspěšné obhajoby doporučil udělit akademický titul Ph.D.

Uchazečka se nejdříve vyjádřila k prvnímu posudku a zodpověděla otázku týkající se § 13 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Zmínila především pomíjení příčinné souvislosti při soudním posuzování trestněprávně relevantních jednání. První oponent (doc. Salač) poděkoval za zodpovězení otázky.

V souvislosti s druhým oponentským posudkem se uchazečka vyjádřila k otázce praktického uplatňování trestní represe v této oblasti ve vztahu k rekodifikaci trestního práva hmotného (přijetí trestního zákoníku z roku 2009 – zákon č. 40/2009 Sb.). Kritizovala koncepci disciplinárních opatření České lékařské komory ve vztahu k aplikaci subsidiarity trestní represe. Druhý oponent (JUDr. Sváček) poděkoval za zodpovězení otázky.

Předseda komise (doc. Herczeg) otevřel obecnou rozpravu.

Školitel (prof. Jelínek) ocenil aktuálnost tématu a poukázal na rozkolísanost aplikační praxe. Téma označil za mezioborové a připomněl, že konzultantem byl z tohoto důvodu i pan prof. Zima, který dohlížel na medicínské aspekty zkoumané problematiky. Dále poprosil doktorandku o bližší představení skutkové podstaty nově navrhovaného trestného činu.

Uchazečka k otázce uvedla, že by nový trestný čin zařadila mezi trestné činy proti svobodě, do hlavy II dílu prvního trestního zákoníku, konkrétně do nového § 171a trestního zákoníku. Navrhla zároveň, aby toto ustanovení náležitě zohlednilo otázku hrozícího nebezpečí. Při úvahách *de lege ferenda* se inspirovala rakouskou právní úpravou. Jednání spočívající ve svévolném jednání lékaře by v rámci uvedené skutkové podstaty postihovala pouze jako tzv. návrhový delikt, což by vyžadovalo i odpovídající změny v trestním řádu.

Školitel (prof. Jelínek) rozvedl diskusi týkající se bližší specifikace základní a kvalifikované skutkové podstaty navrhovaného trestného činu. Do této diskuse se uchazečka zapojila. Školitel (prof. Jelínek) uchazečce za zodpovězení otázek poděkoval.

První oponent (doc. Salač) vyzdvihl evropský rozměr této problematiky (evropská judikatura ve vztahu k francouzské právní úpravě).

Předseda komise (doc. Herczeg) se dotázal na názor uchazečky ohledně tzv. „odpojení od přístrojů“. Uchazečka v této souvislosti kritizovala dnešní úpravu, zejm. současnou formulaci zákona o zdravotních službách, včetně důvodové zprávy zpracované Ministerstvem zdravotnictví, která v podstatě nerozlišuje „odpojení od přístrojů“ a „podání smrtící injekce“. Kritizovala rovněž nedostatek úpravy v otázkách tzv. bazální terapie. Předseda komise (doc. Herczeg) poděkoval za zodpovězení otázky.

V neveřejné části obhajoby proběhlo tajné hlasování s jednoznačně kladným výsledkem 5/0.

Zapsal: JUDr. Vladimír Pelc